

AA-117

April-2019

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

(New Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

1. (a) નાણાનો અર્થ સમજાવી નાણાના કાર્યો અંગે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

વિનાણાકીયકરણનો અર્થ સમજાવી તેની અર્થતંત્ર પરની અસરો ચર્ચો.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

(1) ચેક અને ડ્રાફ્ટ _____ તરીકે ઓળખાય છે. (કાયદામાન્ય નાણા, બેન્ક નાણા)

(2) જે નાણાનું મુદ્રિત મૂલ્ય તેમાં વપરાયેલ ધાતુના મૂલ્ય સમાન હોય તે _____ નાણા તરીકે ઓળખાય છે. (પૂર્ણ મૂલ્ય, સાંકેતિક)

(3) _____ પદ્ધતિમાં વસ્તુઓની અવિભાજ્યતા વિનિમય કરવો મુશ્કેલ બનાવે છે. (નાણા પદ્ધતિ, સાટા પદ્ધતિ)

(4) વિનાણાકીયકરણ અર્થતંત્રમાં રોકડ વિનિમયોનું પ્રમાણ _____ છે. (ઘટાડે, વધારે)

2. (a) મધ્યસ્થ બેન્કના કાર્યો સમજાવો. 14

અથવા

વેપારી બેન્કોના કાર્યો અંગે ચર્ચા કરો.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

(1) _____ સરકારની બેન્ક તરીકે કાર્ય કરે છે. (મધ્યસ્થ બેન્ક, વેપારી બેન્ક)

(2) સામાન્ય રીતે પેઢીઓ તેમના રોજબરોજના વ્યવહારો કરવા માટે બેંકમાં _____ ખાતું ખોલે છે. (બચત, ચાલુ)

(3) _____ બેન્ક અર્થતંત્રમાં બેન્કિંગ માળખાની ટોચની સંસ્થા છે. (મધ્યસ્થ, વેપારી)

(4) _____ ભારતની સૌથી મોટી વેપારી બેન્ક છે. (રીઝર્વ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા, સ્ટેટ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા)

3. (a) રાષ્ટ્રીય આવકની પીગુ અને માર્શલની વ્યાખ્યાઓ આપી કુલ રાષ્ટ્રીય પેદાશ (GNP), ચોખ્ખી રાષ્ટ્રીય પેદાશ (NNP) અને કુલ ગૃહ પેદાશ (GDP) ના ખ્યાલો સમજાવો. 14

અથવા

રાષ્ટ્રીય આવકને અસર કરતાં પરિબલો ચર્ચો.

- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3
- (1) પીગુએ _____ આવકના સંદર્ભમાં રાષ્ટ્રીય આવકની વ્યાખ્યા કરી છે. (વાસ્તવિક, નાણાકીય)
- (2) મત્સ્ય ઉદ્યોગનો સમાવેશ _____ ક્ષેત્રમાં થાય છે. (સેવાઓ, પ્રાથમિક)
- (3) સ્થિર ભાવે ગણાયેલ આવક _____ આવક તરીકે ઓળખાય છે. (વાસ્તવિક, નાણાકીય)

4. (a) ભારતીય સમવાયી નાણા વ્યવસ્થામાં કાર્ય વિભાજન અંગે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

પરોક્ષ વેરાનો અર્થ અને લાભ-ગેરલાભ ચર્ચો.

- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3
- (1) ભારતના બંધારણનો અમલ _____ માં કરવામાં આવ્યો. (1950, 1947)
- (2) _____ વેરા હિયમાન છે (પ્રત્યક્ષ, પરોક્ષ)
- (3) આવક અને સંપત્તિ પરના વેરા _____ વેરા છે. (પ્રત્યક્ષ, પરોક્ષ)

Seat No. : _____

AA-117

April-2019

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

(New Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Numbers on the right indicate marks.

1. (a) Explain the meaning of money and discuss the functions of money. 14

OR

Explain the meaning of demonetization and discuss its effects on the economy.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 4

1. Cheque and draft are known as _____ money. (legal tender, bank)
2. Money whose face value is the same as its intrinsic value is known as _____. (full bodied money, representative money)
3. Indivisibility of goods poses a problem in undertaking transactions in a _____ system. (monetary, barter)
4. Demonetization results in _____ in cash transactions. (decrease, increase)

2. (a) Explain the functions of a Central Bank. 14

OR

Discuss the functions of Commercial Bank.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 4

- (1) _____ acts as a banker to the government. (Central bank, Commercial bank)
- (2) Firms normally use a _____ account to undertake their daily transactions. (savings, current)

- (3) _____ bank is the apex body of the banking system in an economy.
(Central, Commercial)
- (4) _____ is the biggest commercial bank of India. (Reserve Bank of India,
State Bank of India)

3. (a) Give Pigou and Marshall's definitions of national income and explain the concepts of Gross National Product (GNP), Net National Product (NNP) and Gross Domestic Product (GDP). 14

OR

Discuss the factors affecting national income.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 3
- (1) Pigou defines national income in terms of _____ income. (real, monetary)
- (2) Fisheries are a part of _____ sector. (service, primary)
- (3) Income measured at constant prices is called _____ income. (real, monetary)

4. (a) Discuss division of functions in the Indian federal system. 14

OR

Discuss the meaning, advantages and disadvantages of indirect taxes.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 3
- (1) The Constitution of India came into force in _____. (1950, 1947)
- (2) _____ taxes are regressive. (Direct, Indirect)
- (3) Taxes on goods and services are _____ taxes. (direct, indirect)
-

AA-117

April-2019

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

(Old Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) (i) બજારના કાર્યો ચર્ચો. 14

(ii) સરેરાશ, સીમાંત અને કુલ આવકના ખ્યાલો સમજાવો.

અથવા

કુલ, સરેરાશ અને સીમાંત ખર્ચના ખ્યાલો સમજાવી સરેરાશ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

(1) _____ પદ્ધતિમાં વસ્તુની માંગ અને પુરવઠા દ્વારા કિંમત નિર્ધારણ થાય છે. (બજાર, રેશનીંગ)

(2) ઉત્પાદનના એકમદીઠ આવક એટલે _____. (કુલ આવક, સરેરાશ આવક)

(3) _____ બજારમાં વસ્તુની કિંમત અને તેમાંથી પ્રાપ્ત થતી સરેરાશ આવક સમાન થવાનું વલણ હોય છે. (ઈજારાશાહી, પૂર્ણ હરીફાઈવાળા)

(4) જો કોઈ વેચાણકર્તા કોઈ વસ્તુના 500 એકમોનું વેચાણ કરીને ₹ 10,000 ની કુલ આવક મેળવે તો તેની સરેરાશ આવક ₹ _____ હશે. (200, 20)

2. (a) નાણાની વ્યાખ્યા કરી તેના કાર્યો ચર્ચો. 14

અથવા

નાણાના પુરવઠાને અસર કરતા પરિબળો ચર્ચો.

- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4
- (1) જે નાણાનું મુદ્રિત મૂલ્ય તેમાં વપરાયેલ ધાતુના મૂલ્ય સમાન હોય તે _____ નાણા તરીકે ઓળખાય છે. (પૂર્ણ મૂલ્ય, સાકેતિક)
- (2) _____ નાણાની સૌથી સંકુચિત વ્યાખ્યા છે. (M4, M1)
- (3) _____ રોકડતા પસંદગી તરીકે પણ ઓળખાય છે. (નાણાની માંગ, નાણાનો પુરવઠો)
- (4) ચેક અને ડ્રાફ્ટ _____ નાણાના પ્રકારો છે. (કાયદામાન્ય, બેન્ક)
3. (a) આર્થિક વૃદ્ધિ અને વિકાસના ખ્યાલો સમજાવી આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકો અંગે ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- મહિલા વિકાસ આંક (GDI) અને મહિલા સશક્તિકરણ માપ (GEM) ના ખ્યાલો અને તેમની રચના અંગે ચર્ચા કરો.
- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3
- (1) _____ ભારતમાં માનવ વિકાસ આંકની દૃષ્ટિએ પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે. (બિહાર, કેરલ)
- (2) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો આંક પ્રો. _____ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યો હતો. (મોરિસ ડેવિસ, જોન રોબીન્સન)
- (3) _____ વિકસતા દેશો માટેનો માનવ ગરીબી આંક છે. (HPI-1, HPI-2)
4. (a) શૂન્ય આધારિત બજેટ અંગે ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- પ્રત્યક્ષ વેરાનો અર્થ સમજાવી તેના લાભ-ગેરલાભ ચર્ચો.
- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3
- (1) જ્યારે કુલ આવક કુલ ખર્ચ કરતાં વધી જાય ત્યારે અંદાજપત્રમાં _____ ઉદ્ભવે છે. (પુરાંત, ખાધ)
- (2) વસ્તુઓ અને સેવાઓ પરના વેરા _____ વેરા છે. (પ્રત્યક્ષ, પરોક્ષ)
- (3) સ્વાસ્થ્યની સગવડો પર કરવામાં આવતું ખર્ચ _____ ખર્ચ છે. (વિકાસલક્ષી, બિનવિકાસલક્ષી)

Seat No. : _____

AA-117

April-2019

B.A., Sem.-II

CC-111 : Economics

(Elementary Economics – II)

(Old Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) (i) Discuss functions of a market. 14
(ii) Explain the concepts of average, marginal and total revenue.

OR

Explain the concepts of total, average and marginal cost and examine the relationship between average and marginal cost.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 4
- (1) In _____ system price is determined by demand and supply of a good.
(market, rationing)
- (2) Revenue per unit of the product sold is known as _____. (total revenue, average revenue)
- (3) In a _____ market price of a good and average revenue earned by selling the good tend to be the same. (perfectly competitive, monopolistic)
- (4) If a seller earns a total revenue of ₹ 10,000 by selling 500 units of a product, his average revenue will be ₹ _____. (200, 20)

2. (a) Define money and explain its functions. 14

OR

Discuss the factors affecting supply of money.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 4
- (1) Money whose face value is the same as its intrinsic value is known as _____. (full bodied money, representative money)
  - (2) _____ is the most conservative definition of money. (M4, M1)
  - (3) _____ is also known as liquidity preference. (Demand for money, Supply of money)
  - (4) Cheque and draft are types of _____ money. (legal tender, bank)

3. (a) Explain the concepts of economic growth and development and discuss indicators of economic development. 14

OR

Discuss the concepts and construction of Gender Development Index (GDI) and Gender Empowerment Measure (GEM).

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 3
- (1) _____ ranks 1st in terms of human development in India. (Bihar, Kerala)
  - (2) Physical Quality of Life Index (PQLI) was developed by Prof. _____. (Morris Davis, John Robinson)
  - (3) _____ is the human poverty index for developing nations. (HPI-1, HPI-2)

4. (a) Explain in detail zero based budgeting. 14

OR

Explain the meaning of a direct tax and discuss its advantages and disadvantages.

- (b) Fill in the blanks by choosing the correct option : 3
- (1) When total revenue exceeds total expenditure there is a _____ in the budget. (surplus, deficit)
  - (2) Taxes on goods and services are _____ taxes. (direct, indirect)
  - (3) Expenditure incurred on health-care is _____ expenditure. (development, non-development)